

FORSLAG TIL INTERNT MILJØHANDLINGSPROGRAM 2019

Fylkeskommunal finansiering

kr 900.000 frå klimaplanens handlingsprogram 2019 og kr 2 mill får investeringsbudsjettet

	Tiltak	Budsjett	Ansvar	Status nov 2018
VERKTØY				
1	Koordinere miljøstyringssystem med Sogn og Fjordane		Ansveret vil bli avklart så snart fusjonsprosessen med Sogn og Fjordane gjer det muleg.	SFJ vil trenge å bruke ressursar på dette. IT-seksjonen må involverast
2	Budsjett for HFK-klimagassutslepp		Økonomi og organisasjonsavdelinga og Regionalavdelinga, Klima- og naturressursseksjonen	KNS har laga forslag til budsjett 2019. Men kva med tiltak for å nå måla og skaffe finansiering til desse?
3	Halde fram med miljøleiing i eiga drift Årleg avgift til Miljøfyrtaarn Tredje parts sertifisør Klimapartner, medl avg Kons. ISO-sertifisering Bybanen	140' 80' 50' 100'	370 000 Regionalavdelinga, Klima- og naturressursseksjonen	Stiftelsen Miljøfyrtaarn vil fakturere HFK-fylkesadm som hovudkontor i 2019. Då får ingen einingar separat rekning.
4	Integrere miljøstyring i kvalitetsverktøy Ytre miljø som ein del av - kurs for nytilsette - HMS Grunnkurs - Leiaropplæring - e-læring		HR kan få systemet på plass. Avdelingane/einingane må ta ansvar Rår til å bruke lokal HMS-handlingsplan for å få fokus på å gjennomføre forbeteringar i handlingsprogrammet der..	Treng meir fokus på risikoanalysar og avfallshandtering. Handlingsprogram til HMS kan ha meir fokus på ytre miljø
5	Vidareutvikle klima- og miljøvenlege innkjøp i HFK <ul style="list-style-type: none"> Lage ein overordna miljøstrategi for innkjøp i heile HFK Stille miljøkrav i alle kontraktar eller grunngje kvifor ikkje Delta i Svanens innkjøpsnettverk 	30.000	Øk. og Oorg.avdelinga/Innkjøp og einingar i HFK. Klima- og naturressursseksjonen medverker.	HFK deltok på frokostmøte om grøne innkjøp i regi av klimapartner medio oktober. Leverandørutviklingsdag 15.11.18.
	Sum frå Kliamplanens budsjett	400 000		

	Tiltak	Budsjett	Ansvar	Status nov 2018
TILTAK I EIGA VERKSEMD/DRIFT				
6	Null- og lågutsleppsbilar til tenestekøyring	2 000 000	Øk-Org-avdelinga Sentralt, investeringsbudsjett 2019 Kan desse midla også nyttast til tyngre kjøretøy og avt maskinar på Os VGS?	Det er kjøpt inn åtte Nissan e-Nv200. Til dei tre som er el-varebil fekk HFK kr 150.000 frå klimasats/Miljødirektoratet.. HFK fekk 225.000 frå klimasats/Miljødirektoratet til ladestasjonar for offentlege tenestebilar
7	Redusere utslepp frå leigebilar		Kulturavdelinga, innkjøpsseksjonen, Klima- og naturressursseksjonen	KIA vil truleg legge om bestillingsrutinane sine slik at dei ber om el-bilar eller andre låg/nullutsleppsbilar der det er muleg.
8	Redusere utbetaling til godtgjersle av fossil kjøring		Kvar avdelingadirektør og einingsleiarar	Uklart om leiarane tek ansvar her
9	Redusere tal på flyreiser		Kvar avdelingsdirektør og einingsleiarar	Uklart om leiarane tek ansvar her
10	Redusere utslepp frå stasjonær energibruk		Eigedomsavdelinga	Eigedom jobbar kontinuerlg medf dette
11	Auke bruk av Skype for Business og «videokonferansar» i staden for å reise ved å <ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette infrastruktur for å bruke skype og videomøte • Kompetanseheving på bruk av skype/videomøte • Promotere bruk av skype 		Klima- og naturressursseksjonen IT-seksjonen Kvar avdelingsdirektør	Stimulere til auka bruk av Skype i HFK, i samarb. med IT-seksjonen og avdelingane. Mange klagar på dårlig nettkopling.
12	Sykkelparkering ved Vidaregåande skular	100 000	Eigedomsavdelinga	I 2019 står Langhaugen først på lista, Det skal koste 1 mill. Så kjem Bergen Katedralskole i 2020 dersom det blir sett av midlar . Det burde vere obligatorisk at det alltid skal lagast trygg sykkelparkering ved nybygg og rehabilitering og garderobefasilitetar også for elevar.

	Tiltak	Budsjett	Ansvar	Status nov 2018
	TILTAK I EIGA VERKSEMD/DRIFT – forts.			
13	Sykkelpleie og sykle til jobben arbeidsplassen ved starten av sykkelsesongen	200 000	Regionalavd., KNS	Sykkelpleie gjennomført ved Fylkeshuset og 16 VGS 455 aktive tilsette i årets sykle til jobben-aksjon. Dette er ein auke på 36%.
14	Auke bruken av økologisk/kortreist mat og redusere matsvinn og bruken av (raudt) kjøt i HFK	150 000	Øk. og Org.avdelinga, Innkjøpsseksjonen	Øk-org avd har redusert Beredt sitt matsvinn. Starta prosess for å auke andel økologisk mat i vidaregåande skule
15	Fremje miljøvenlege fylkeskommunale arbeidsreiser til Sandsli	50.000	Klima- og naturressursseksjonen saman med HR	Bergen kommune har fått midlar frå Miljødirektoratet til eit samkøyningsprosjekt og HFK kan kanskje kople sesg til det
	Sum frå Kliamplanens budsjett	500 000		

	Tiltak	Budsjett	Ansvar	Status nov 2018
KJØPTE TENESTER - TILTAK I TRANSPORT				
16	Låg-/nullutslepps bussruter i regi av HFK/Skyss		Skyss	Førebur anbod i Bergensområdet. Innfasing av biogass til bussar frå Haukåsdepotet.
17	Arbeide for låg-/nullutslepps båtruter i regi av HFK		Skyss	Temaplan båt er vedteken. Askøy-sambandet blir førebudd for elektrifisering.
18	Låg-/nullutslepps ferjeruter i regi av HFK		Skyss	Første elektriske ferje er på plass. Elektrisk drift startar hausten 2018
19	Miljøkrav til drosjeløyver		Klima- og naturressursseksjonen saman med Samferdselavdelinga	HFK har fått støtte frå Miljødirektoratet til heimelading for drosjar og jobbar med det hausten 2018
KJØPTE TENESTER - TILTAK I BYGG OG ANLEGG				
20	Arbeide for å fremje fossilfrie/Lågutslepp byggeplassar, bybaneutbygging og fylkesvegar		KNS følgjer opp med konsulent Egedomsavdelinga, Bybanen utbygging og Samferdselsavdelinga ønsker å avklare miljøeffekten, kostnadskonsekvensar og leverandørene sine mulegheitar til å levere fossilfrie løysingar.	Miljødirektoratet løyde kr 225.000 frå klimasats til dette medio 2018. Det er sett av fylkeskommunale midlar for å matche og Asplan Viak har oppdraget. Dei fylkeskommunale midla må overførast frå 2018 til 2019. Prosjektet omhandlar Bybaneutbygging, Fylkesvegar og fylkeskommunale byggeprosjekt.
21	Vidaregåande skule som pådrivar for fossilfrie/lågutslepps anleggsmaskinar og tyngre transport		Os VGS, Opplæringsavdelinga og Klima- og naturressursseksjonen Kan noko midlar frå tiltak 6 evt nyttast her?	Voss VGS og Stend VGS fekk støtte frå Klimasats i 2018 til kvar sin elektriske minilastar (1600 kg). Os VGS har mange køyretøy og maskinar som kan vere aktuelt å få over på meir klimavenleg drivstoff.
22	Solceller på fleire fylkeskommunale tak		Dersom ein finn midlar	Det vart satt av kr 2,2, mill i 2018 til dette. Arna VGS solcelleanlegg som opnar i februar 2019. Det vart rimelegar enn venta slik at det kan installera solceller også på eit kollektivanlegg.
	Sum frå Kliamplanens budsjett	0		